

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ”

СТОРОЖ Вікторія Василівна

УДК 378+37.013.42+377.35.+37.047(1-71)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО
ВИКОРИСТАННЯ СОЦІОНОМІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

13.00.05 – соціальна педагогіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Слов'янськ – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Державному закладі „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Богданова Інна Михайлівна,
Державний заклад „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, завідувач кафедри соціальної педагогіки, психології та педагогічних інновацій.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Поліщук Віра Аркадіївна,
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи;

кандидат педагогічних наук, професор
Заверико Наталія Віталіївна,
Запорізький національний університет, завідувач кафедри соціальної педагогіки.

Захист відбудеться 04 грудня 2015 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 12.112.01 у Державному вищому навчальному закладі „Донбаський державний педагогічний університет” за адресою: 84116, м. Слов’янськ, Донецька область, вул. Г. Батюка, 19, ауд. 201.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет” за адресою: 84116, м. Слов’янськ, Донецька область, вул. Г. Батюка, 19.

Автореферат розіслано ____ листопада 2015 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

С.М. Курінна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Соціально-економічні перетворення останніх десятиліть призвели до серйозних трансформацій у сучасному суспільному устрої, унаслідок чого багато неповнолітніх та їхні сім'ї опинилися соціально незахищеними. Явно позначилася практична потреба суспільства в професійній діяльності фахівців соціального профілю як особливої сфери соціально-педагогічної допомоги особистості, яка перебуває у важкій життєвій ситуації.

Процес професійної підготовки соціальних педагогів у виші пов'язаний із оволодінням студентами професійною діяльністю, спрямованою на надання соціально-педагогічної допомоги дітям різних категорій та їхнім сім'ям, на реалізацію соціально-педагогічного захисту неповнолітніх. Професійна діяльність соціальних педагогів має свої особливості: її реалізують у освітніх установах різного типу та виду. Широкий спектр категорій неповнолітніх, а також різноманіття проблем, які вирішує соціальний педагог, визначають інтегративність його професійної діяльності.

Інтегративність забезпечують за умов уміння майбутнього соціального педагога використовувати у своїй професійній діяльності соціономічні технології, які за мету мають створення єдиної теоретико-методологічної основи для всіх гуманітарних наук та їхнього практичного використання у формуванні та розвитку соціальної сфери й задоволенні соціальних потреб людей. Адже соціономіка як наука та соціономічні технології як результат її практичного використання покликані не лише виокремлювати загальне з гуманітарних наук, цементувати та трансформувати її в нову науку, але й виконувати комунікативну роль серед них, синтезувати наукові досягнення інших наук у галузі задоволення й розвитку соціальних потреб людини, спрямовуючи їх на розвиток соціальної практики, підвищення рівня та якості життя населення. Через це майбутньому соціальному педагогові потрібні знання з різних наукових галузей, спрямовані на вирішення завдань, пов'язаних із наданням соціально-педагогічної допомоги особистості в складній життєвій ситуації. Це обумовлює необхідність забезпечення професійної підготовки фахівців соціально-педагогічної сфери до використання соціономічних технологій.

Сучасний стан системи вищої професійної освіти в соціально-педагогічній сфері можна схарактеризувати як стан спрямованого пошуку нових рішень назрілих проблем у суспільстві й застосування на практиці інноваційних підходів, що позитивно зарекомендували себе, з вітчизняного та зарубіжного досвіду роботи. Отже, можна стверджувати, що успішність такого соціономічного виду діяльності, яким є професійна діяльність соціального педагога, релевантна не лише власне професійними знаннями та навичками, але й уміннями реалізовувати ці ресурси у своїй діяльності, за рахунок розвитку таких специфічних здібностей, як уміння застосовувати соціономічні технології в професійній діяльності та використовувати їх у практичній діяльності майбутнього соціального педагога.

У зв'язку з цим набула актуальності проблема підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Аналіз наукових розвідок, у яких репрезентовано зміст і технології підготовки соціальних педагогів, показав, що вивчення цієї проблеми у ВНЗ здійснюють у таких аспектах: підготовка соціальних педагогів до дослідницької діяльності (І. Липський, С. Липський, В. Риндак, С. Шмачіліна, Г. Штінова та ін.); становлення професійної зрілості соціального педагога (Р. Дімухаметов, М. Ємельянова та ін.); професійна підготовка соціального педагога на основі соціально-педагогічного підходу (В. Басова, Н. Басов, Б. Вульф, Ю. Галагузова та ін.); формування соціально-перцептивної компетентності соціальних педагогів у ВНЗ (А. Фатихова); формування професійної культури соціального педагога (І. Клемантовіч, Л. Соколова та ін.).

Процес підготовки майбутніх соціальних педагогів до різних видів професійної діяльності став предметом дослідження багатьох науковців: І. Богданової, М. Галагузової, Н. Заверико, А. Капської, Л. Міщик, М. Мудрик, В. Поліщук, В. Сидорова, С. Харченко, Є. Холостова та ін. Релевантність професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання технологій соціально-педагогічної діяльності є предметом вивчення В. Вієвської, Г. Гиренко, А. Годлевської, В. Кан-Каліка, В. Каплинського та ін. (аспект професійного спілкування), О. Безпалько, В. Борисова, М. Козак, О. Малихіної та ін. (формування в майбутніх педагогів готовності до професійної діяльності). Різні напрями використання соціономічних досліджень у професійно-педагогічній діяльності знайшли втілення в працях Л. Буркової, В. Корнешук, Є. Клімова, В. Курбатова, Я. Морено та ін. Проте попри наявність певних наукових досягнень, проблема підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності ще не була предметом ґрунтовного наукового вивчення.

У процесі аналізу теорії та практики з досліджуваної проблеми виявлено такі *суперечності між*:

- відсутністю спеціальних наукових розвідок із означеної проблеми, недостатньою теоретичною та методичною розробкою теми в соціально-педагогічній науці й водночас необхідністю забезпечення належного рівня відповідної компетентності майбутніх соціальних педагогів;

- потребою врахування особливостей використання соціономічних технологій і безпосереднім впровадженням їх у навчально-виховний процес підготовки майбутніх соціальних педагогів;

- соціально-педагогічними потребами у використанні соціономічних технологій у професійній діяльності соціальних педагогів і недостатнім рівнем готовності майбутніх соціальних педагогів до цієї діяльності.

Зазначені суперечності, недостатня теоретична й технологічна розробленість досліджуваної проблеми зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: **„Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності”**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в межах науково-дослідної теми кафедри соціальної педагогіки, психології та педагогічних інновацій „Теорія і практика інноваційної підготовки

фахівців соціономічної сфери” (державний реєстраційний номер 0111U009906), яка входить до плану науково-дослідних робіт Державного закладу „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”. Тему затверджено на засіданні Вченої ради Державного закладу „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського” (протокол №5 від 30 грудня 2010 року) та погоджено Радою з координації наукових досліджень у галузі педагогіки та психології НАПН України (протокол №2 від 22 лютого 2011 року).

Об’єкт дослідження – підготовка майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності.

Предмет дослідження – педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Мета дослідження полягає в науково-теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Гіпотеза дослідження – підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності буде ефективною, якщо ознайомити майбутніх соціальних педагогів із відповідними теоретичними знаннями й реалізувати такі педагогічні умови:

- систематизація та узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності;
- створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога;
- залучення студентів до реалізації теоретичних знань і практичних умінь використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики.

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу науково-педагогічної літератури з’ясувати сутність феномену „підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності” та „соціономічні технології”.

2. Розкрити структуру підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

3. Визначити критерії, показники та рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

4. Виявити педагогічні умови, що дозволяють більш ефективно формувати готовність до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

5. Експериментально перевірити й оцінити ефективність розроблених педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять теорії щодо феномену „соціономія” (Л. Буркова, В. Курбатов, Я. Морено та ін.); „соціономічні професії” (Є. Клімов, В. Корнещук та ін.); „соціономічна сфера” (І. Грицюк, Н. Шмельова та ін.); „соціономічна діяльність” (Г. Абрамова, В. Бодрова, М. Лукашевич, О. Саннікова, А. Холостова та ін.); „технологія” (А. Воронін, Н. Ерганова, Д. Єфременко та ін.); „технології соціономічної сфери” (Б. Алмазов,

В. Курбатов, П. Павленок, Є. Холостова та ін.); „соціально-педагогічна технологія” (О. Паскаль, С. Харченко та ін.); наукові положення про взаємодію людини та середовища в процесі соціалізації особистості (І. Бех, С. Коношенко, С. Курінна, А. Макаренко, А. Мудрик, І. Рогальська, Н. Селіванова, В. Сухомлинський, С. Шацький та ін.), про роль соціальних інституцій у соціалізації дітей та молоді (С. Архипова, О. Безпалько, В. Бочарова, Л. Завацька та ін.), концепції та технологізація соціально-педагогічної діяльності (Р. Войнола, Л. Завацька, Н. Заверико, І. Зверєва, А. Капська, Л. Міщик, Н. Сейко, Л. Штефан та ін.); соціально-педагогічних засад соціального виховання як процесу розвитку соціальної особистості (О. Безпалько, Ю. Галагузова, І. Зверєва, Л. Коваль, Л. Міщик, А. Мудрик, С. Омельченко, О. Рассказова, С. Харченко та ін.).

Вихідні положення дослідження ґрунтовані на засадах Конституції України, Законів України „Про охорону дитинства”, „Про соціальні послуги від 19 червня 2003 року № 966- IV (витяг)”, „Про освіту – К., 1996”, „Про вищу освіту”, „Про захист суспільної моралі” від 20 листопада 2003 року № 1296- IV; Постанови Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 року № 41 „Про затвердження Державної цільової соціальної програми „Молодь України” на 2009-2015”; Листа МОН від 17.12.2008 р. №1/9-811 „Про здійснення соціально-педагогічного патронажу”, Концепції національного виховання студентської молоді (Рішення колегії МОН від 25 червня 2009 р. протокол №7/2-4).

Для розв’язання поставлених завдань дисертаційного дослідження використано такі **методи дослідження**: *теоретичні*: аналіз наукової літератури з метою визначення й теоретичного обґрунтування проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; синтез, узагальнення, систематизація для теоретичного тлумачення педагогічних умов готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; *емпіричні*: діагностичні (анкетування, бесіда, тестування, вивчення продуктів навчально-пізнавальної діяльності студентів), обсерваційні (пряме й опосередковане педагогічне спостереження, рефлексія власної професійної діяльності) з метою визначення рівнів готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; педагогічний експеримент із метою визначення ефективності розроблених педагогічних умов; *статистичні* методи для опрацювання отриманих даних і встановлення кількісної залежності між досліджуваними явищами й процесами.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася в Державному закладі „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського”, Херсонському державному університеті та Одеському національному медичному університеті. До експериментально-дослідної роботи було залучено 224 студенти: КГ – 108 студентів та ЕГ – 116 студентів.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що в дисертації *вперше* визначено поняття „соціономічні технології” та „підготовка соціальних педагогів до використання соціономічних технологій”, теоретично

обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності (систематизація та узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності; створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога; залучення студентів до реалізації теоретичних знань і практичних умінь використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики); *удосконалено* форми та методи підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; *подальшого розвитку набули* наукові уявлення про зміст підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання технологій у професійній діяльності, критерії, показники та рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Практичне значення дослідження полягає в оновленні та доповненні змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності на теоретичному рівні: удосконалено зміст навчальних дисциплін основних циклів підготовки, соціально-педагогічних практик, тематики навчально-наукової роботи студентів; на методичному: розроблено методику діагностики рівнів готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності та систему вправ, завдань, тестів, тренінгу, до яких залучатимуться студенти; елективний курс „Соціономічні технології в роботі соціального педагога”.

Результати дослідження можуть бути використані під час викладання дисциплін: „Технології соціально-педагогічної роботи”, „Технології роботи з дітьми вулиці”, „Технології роботи соціального гувернера”, „Методика роботи з дитячими молодіжними організаціями”, „Соціально-педагогічна робота у сфері дозвілля”, „Методика організації волонтерського руху”, „Організація роботи з різними соціальними групами”, „Технології соціально-педагогічної роботи за місцем проживання” у вишах різного рівня акредитації, в системі післядипломної освіти щодо підвищення кваліфікації соціальних педагогів.

Результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Державного закладу „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського” (акт про впровадження № 1374 від 04.06.2015 р.), Херсонський державний університет (акт впровадження № 01-28/ 1190 від 21.05.2015 р.), Одеський національний медичний університет (акт впровадження від 09.04.2015 р.).

Особистий внесок здобувача в роботах, опублікованих у співавторстві. У статті „Взаємодія соціальної та медичної ланок паліативної і хоспісної допомоги інвалідам та невиліковно хворим” (у співавторстві з К. Аймедов, Ю. Жогно) автор розглянув модель надання паліативної та хоспісної допомоги соціально уразливим категоріям населення, зокрема, інвалідам та невиліковно хворим в умовах українського сьогодення. Соціальна модель акцентує роль соціального працівника (помічника, волонтера), який опікується соціальною сферою хворого (правові,

фінансові, професійні та інші питання) та членів його сім'ї. У статті „Технології проектування в професійній діяльності майбутніх фахівців соціономічної сфери” (у співавторстві з К. Аймедов, Л. Нікогосян) особистий внесок здобувача представлений дослідженням технології проектування та застосування в практичній діяльності, що є основою якісної освіти сучасного фахівця соціономічної сфери. У підручнику „Загальна педагогіка та історія педагогіки” (у співавторстві К. Аймедов, В. Бабієнко) автор охарактеризував педагогічну майстерність К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації представлено в повідомленнях на *Міжнародних конференціях*: Четверта міжнародна науково-практична конференція „Культурно-історичний та соціально-психологічний потенціал особистості в умовах трансформаційних змін у суспільстві” (Одеса, 2012), „Соціальна педагогіка: наука, професія, діяльність (здобутки двох десятиріч)” (Київ – Івано-Франківськ, 2013), „Творча спадщина К.Д. Ушинського у вимірах освіти ХХІ сторіччя” (Одеса, 2013), Перша міжнародна науково-практична конференція: „Актуальні проблеми викладання фахових дисциплін у вищій школі” (Одеса, 2014), Третя міжнародна науково-практична конференція „Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток” (Одеса, 2014), „Викладач і студент: умови особистісно-професійного зростання” (Черкаси, 2014), Міжнародна науково-практична конференція „Стан та перспективи розвитку педагогічних та психологічних наук” (Київ, 2014), „Соціальна робота як правозахисна професія” (Чернівці, 2015); *Всеукраїнських* – „П'яти сіверянські соціально-психологічні читання” (Чернігів, 2014); *Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція* „Актуальні проблеми соціальної педагогіки та соціальної роботи” (Кам'янець-Подільський, 2015). Результати дисертаційного дослідження доповідались та отримали позитивну оцінку на засіданнях кафедри соціальної педагогіки, психології та педагогічних інновацій Державного закладу „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського”.

Публікації. Результати дослідження висвітлено в 19 публікаціях, із них 16 одноосібних, зокрема 12 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному фаховому виданні, 5 статей в інших виданнях та збірниках матеріалів конференцій, 1 підручник – у співавторстві.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел (279 найменувань, із них – 12 іноземною мовою), 7 додатків на 62 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 1 рисунок та 4 діаграми. Загальний обсяг дисертації становить 267 сторінок, із них основного тексту – 175 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання, методологічні та теоретичні засади, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення дослідження, представлено відомості про впровадження й апробацію основних положень дисертації.

У першому розділі – „**Теоретичні засади підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності**” – здійснено аналіз теоретико-методичних засад процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності, теоретичне обґрунтування поняття „соціономічні технології” та діагностику реального рівня готовності студентів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Відповідно до необхідності розв’язання дослідного завдання аналіз наукової літератури присвячено різноманітним аспектам підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності (Т. Алексєєнко, В. Багрій, О. Безпалько, Р. Вайнола, М. Євтух, І. Зверєва, А. Капська, Л. Коваль, Л. Міщик, С. Пальчевський, В. Поліщук, С. Харченко та ін.). Це дало змогу обґрунтувати актуальність, складність та багатогранність окресленої проблеми для соціально-педагогічної науки за своєю суттю.

Вивчення сучасної наукової літератури дозволяє стверджувати, що розв’язання проблеми щодо використання соціономічних технологій передбачає необхідність опори на великий фонд теоретичних і практичних знань у галузі професійної педагогічної освіти.

У науково-педагогічних джерелах, які висвітлюють проблему професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів, виділено два напрями наукових досліджень. До першого належать вивчення теоретико-методичних основ професійної підготовки соціального педагога (Ю. Галагузова, І. Зверєва, А. Капська, Л. Міщик та ін.), другий спрямовано на формування професійних якостей соціального педагога та підготовку його до окремих напрямів соціально-педагогічної діяльності (Р. Вайнола, М. Дронь, М. Євтух, І. Ковчина, С. Когут, О. Коломієць, В. Поліщук, З. Фалинська та ін.).

Професійну підготовку майбутніх соціальних педагогів ми визначаємо як процес, якому властиві узагальнення професійних установок, знань, умінь та навичок, що спрямовані на соціалізацію особистості. Сутність підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності розглядаємо як специфічну роботу, побудовану на комплексному підході до розв’язання проблем особистості, групи (колективу), громадськості з урахуванням їхніх інтересів, потреб у контексті соціальних зв’язків і життя в громаді. Готовність майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності визначаємо як результат підготовки, інтегративне особистісно-діяльнісне утворення, що забезпечує збалансоване поєднання знань, умінь і сформованої професійної позиції.

Аналіз наукової літератури (Л. Буркова, І. Грицюк, Є. Клімов, В. Корнєщук, В. Курбатов, Я. Морено, П. Павленок, Є. Холостов, Н. Шмельов та ін.) щодо стану розробленості проблеми використання соціономічних технологій у соціально-педагогічній діяльності дає змогу схарактеризувати сутність поняття „соціономічні технології” та їхню структуру.

Соціономічні технології трактуємо як технології соціономічної діяльності, які призначені для підвищення її ефективності, що являє собою діяльність не тільки з

надання соціальної допомоги тим, хто її потребує, а й з метою відновлення, збереження чи покращення їхніх здібностей до соціального функціонування, а також забезпечення соціальних прав людей із регулювання відносин особистості в колективі та з державними структурами щодо розв'язання соціальних конфліктів. Метою соціономічних технологій є впровадження в практичну діяльність соціального педагога методів, методик і технологій для реалізації функції координації зусиль усіх фахівців соціономічної сфери. Отже, *соціономічні технології* становлять сукупність обґрунтованих форм, методів і способів послідовного цілеспрямованого впливу соціальних педагогів на особистість, застосовуваних у спеціально створених умовах і таких, що гарантують досягнення поставленої мети. До структури соціономічних технологій належать технології індивідуальної роботи; технології групової роботи; технології роботи з громадськістю.

Особливістю „соціономічних технологій”, на відміну від соціальних чи соціально-педагогічних, є те, що вони не лише забезпечують соціальну взаємодію на рівні людина-людина, людина-група (колектив), людина-суспільство, а й інтегрують загальногуманітарні, соціально-педагогічні знання й практику, орієнтують на створення необхідних умов і надання соціально-педагогічного захисту та підтримки людині з метою успішного задоволення потреб у соціокультурній адаптації та самореалізації. Крім того, особливістю соціономічних технологій є їхнє спрямування на широкий аспект діяльності, а саме: створення соціальної взаємодії, яка сприяє задоволенню інтересів, бажань, намірів особистості – з особою; особистості – з групою; особистості – з громадськістю.

Соціономічні технології в практичній діяльності соціального педагога дають змогу знаходити підстави для результативної діяльності; мобілізувати кращі досягнення науки й досвіду, щоб гарантувати отримання необхідного результату; будувати діяльність на інтенсивній, тобто максимально науковій основі, а не на екстенсивній, що веде до невиправданих витрат сил, часу й ресурсів; приділяти велику увагу прогнозуванню та проектуванню діяльності з метою скорочення кількості процедур, її можливої корекції в процесі практичної реалізації технології тощо.

Іншими словами, технологічність фахівця соціономічної сфери стає домінантною характеристикою його професійної діяльності, означає перехід на якісно новий щабель ефективності, оптимальності, наукоємності, яка дозволяє використовувати соціономічні технології: по-перше, як засіб координації традиційних методів здійснення професійної діяльності та кооперації фахівців соціономічної сфери; по-друге, як засіб стимулювання змін наявних потреб, очікувань та інтересів особистості чи групи людей. Клієнти зобов'язані розуміти наявність тісної залежності та взаємообумовленості особистих і суспільних проблем, повинні брати активну участь у солідарних діях, спрямованих на попередження та врегулювання власних проблем.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що підготовка студентів – соціальних педагогів до використання соціономічних технологій відображає спрямованість практичної діяльності майбутнього соціального педагога на

радикальне вдосконалення діяльності, підвищення її результативності (у сенсі гарантії досягнення мети), інтенсивності, інструментальності, технічної озброєності.

Із метою впорядкування проаналізованого наукового матеріалу для складання інформаційної основи навчання майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності дозволяє розкрити структуру готовності, що знаходить своє відображення в мотиваційному, когнітивному, технологічному компонентах.

За результатами констатувального експерименту встановлено, що значна частина майбутніх соціальних педагогів в ЕГ – 45 студентів (38,8%) і паралельно в контрольній групі – 54 студенти (50%) продемонстрували низький рівень готовності до використання соціономічних технологій у професійній діяльності. Для них характерна відсутність зацікавленості, інтересу до професійної діяльності, прагнення до оволодіння знаннями, вміннями, навичками, необхідними для успішної професійної діяльності. Середній рівень такої підготовки продемонстрували 45 студентів (38,8%) ЕГ та 40 студентів (37,1%) КГ, які мають достатні знання, але не завжди їх можуть використовувати на практиці, недостатньо вмотивовані щодо вдосконалення професійної підготовки, частково володіють навичками самоорганізації. Достатній рівень готовності виявлено у 26 студентів (22,4%) ЕГ та в 14 студентів (12,9%) КГ, для цього рівня притаманна достатня мобілізаційна, когнітивна й технологічна підготовка. Особистісна сфера переважно позитивна, наявний інтерес до самоосвіти та направлення на означений вид діяльності.

Отже, характеристика теоретичних аспектів проблеми дослідження та діагностика її сучасного стану переконує в тому, що вдосконалення процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності в межах дослідження розгортатиметься з урахуванням розроблених педагогічних умов та відповідної моделі підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій.

У другому розділі – **„Теоретичне обґрунтування педагогічних умов підготовки до використання соціономічних технологій у професійній діяльності”** – визначено, науково обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності, проаналізовано та виявлено ефективність процесу впровадження розроблених умов.

З урахуванням теоретичних засад дослідження, функцій та особливостей підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності було визначено наступні критерії: *мотиваційний, змістовий, діяльнісно-оцінний*. З урахуванням відповідних критеріїв та показників було виокремлено три рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності: достатній, середній, низький.

Обґрунтування, розробка та реалізація педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності спрямована на удосконалення структури підготовки, яка

вміщує наступні компоненти: мобілізаційний, когнітивний, технологічний. Удосконалення процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності ми вбачаємо в упровадженні в навчально-виховний процес трьох педагогічних умов.

Теоретичне обґрунтування педагогічних умов та побудова моделі підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності спиралося на сутнісні характеристики та поєднання таких підходів, як загальнонауковий – системний підхід; як практико-орієнтовану тактику – діяльнісний (діяльнісно-особистісний) підхід; як теоретико-методологічну стратегію – інтегративний підхід. Вибір цих підходів обумовлений педагогічними основами організації процесу професійної підготовки, феноменологією технологій діяльності фахівців соціономічної сфери та сутністю соціономічних технологій.

Визначені педагогічні умови було сформульовано наступним чином: систематизація та узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності; створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога; залучення студентів до реалізації теоретичних знань і практичних умінь використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики.

З метою підвищення ефективності підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності було розроблено модель, яка включала три *етапи* (когнітивно-мотиваційний, емоційно-технологічний, рефлексивно-діяльнісний), та визначає процеси професійної підготовки як цілісну структуру, спрямовану на підготовку до використання соціономічних технологій у професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки у ВНЗ.

Так, когнітивно-мотиваційний етап передбачав набуття майбутніми соціальними педагогами необхідних знань та вмінь щодо використання соціономічних технологій. Із цією метою було проведено лекції, диспути, дискусії, які базувалися на ознайомленні з навчальним матеріалом під час інтеграції навчальних дисциплін „Технології соціально-педагогічної роботи”, „Технології соціально-педагогічних досліджень”, „Соціальна педагогіка”, „Педагогічна інноватика”, викладання елективного курсу „Соціономічні технології в роботі соціального педагога”. *Метою* курсу було підготувати майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності. Цей курс ми спрямували на вирішення таких завдань: сприяння самовизначенню студентів-соціальних педагогів та/чи вибору подальшої професійної діяльності; створення позитивної мотивації навчання з використанням соціономічних технологій; ознайомлення майбутніх соціальних педагогів із провідними для конкретного профілю видами діяльності; активізування пізнавальної діяльності майбутніх фахівців щодо використання соціономічних технологій.

На когнітивно-мотиваційному етапі реалізувалася перша педагогічна умова: систематизація й узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності. Цей етап передбачав

ознайомлення студентів зі структурою соціономічних технологій. Його зорієнтовано на формування умінь та навичок використання соціономічних технологій у професійній діяльності, спрямований на формування в майбутніх соціальних педагогів практичних навичок управляти стилем своєї поведінки та вмінням орієнтуватися в змінюваних умовах.

На емоційно-технологічному етапі здійснювалося формування професійних потреб, інтересу та практичних умінь створення технологічно-творчого середовища з метою самореалізації, розвиток гуманістичної спрямованості шляхом упровадження активних методів навчання: тренінгів, рольових ігор, розв'язання педагогічних завдань та вирішення соціально-педагогічних ситуацій, створення соціальних проектів, використання позааудиторної роботи.

Реалізація другої педагогічної умови (створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога) відбувалася на емоційно-технологічному етапі побудованої моделі. Цей етап було спрямовано на формування вмінь та навичок, творчого ставлення до професії, вміння визначати основні стратегії в процесі реалізації цілей, інтегральну задоволеність працею та продуктом власної творчості, формування адекватної самооцінки, упевненості в собі; формування проєктувальних умінь, емоційної стійкості, сформованість мотивації згоди та спрямованості на предмет, здатності аналізувати колишні помилки успішного й неуспішного досвіду; формування творчого ставлення до професії, наявності розвиненої інтуїції дивергентного та образного мислення.

Рефлексивно-діяльнісний етап передбачав застосування студентами здобутих знань та вмінь безпосередньо під час проходження педагогічної практики та в процесі виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань. Цей етап полягав у використанні потенціалу соціально-педагогічної практики, навчальної та самостійної роботи студентів задля використання соціономічних технологій. Великого значення під час реалізації третьої педагогічної умови набуває програмна, методична забезпеченість процесу підготовки майбутніх соціальних педагогів щодо використання та застосування соціономічних технологій у професійній діяльності, реалізація в процесі педагогічної практики теоретичних знань і практичних умінь (ця умова пов'язана з принципом зв'язку теорії та практики).

На рефлексивно-діялісному етапі зазначена умова вимагала: залучення студентів до реалізації теоретичних знань і практичних навичок використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики. Реалізація третьої умови передбачала використання сучасних ефективних форм і методів під час соціально-педагогічної практики. Структура соціально-педагогічних практик включала такі форми соціально-педагогічної діяльності: традиційні (бесіди, вікторини, диспути, конкурси, усні журнали тощо) та нетрадиційні (профілактичні програми „Захист дітей від насилля”, „Скажи шкідливим звичкам ні”, „Здоров'я – безцінний скарб” тощо).

Для реалізації педагогічних умов було розроблено тренінгову програму „*Формування особистісних якостей, навичок групової взаємодії, етики соціально-педагогічної діяльності та проєктних умінь майбутніх соціальних педагогів*”, яка

включала три взаємопов'язаних тематичних блоки. *Перший блок* було спрямовано на особистісну сферу студента. Його репрезентували вправи „Шлюбне оголошення”, „Читаючи шлюбні оголошення”, „Вербалізація ознак експресії емоційних станів”, „Вимоги до роботи”, „Внутрішні та зовнішні мотиви”, „Професійна ідентичність”, „Що я хочу змінити? Яким я хочу стати?”, „Я і стрес”, „Цінності життя”, „Професійний портрет”, „Контрольний лист умінь” та ін., мета яких розкриття студентами себе, зняття психологічного бар'єру, звільнення від стереотипів, уміння репрезентувати себе як людину, розуміння студентами своїх можливостей у межах обраної професії, з'ясування „сильних” і „слабких” власних рис як майбутніх професіоналів, розвиток самоактуалізації та саморегуляції в навчальній діяльності, мотиваційної сфери, здатність до самовдосконалення та самоуправління.

Другий блок орієнтовано на етико соціально-педагогічну діяльність майбутніх соціальних педагогів, моральні норми етичної поведінки спеціалістів, етичний кодекс. Він містив завдання творчого характеру, розкриття значення цінності життя, розробку рекомендацій щодо соціально-педагогічного спілкування та діалогу фахівця з клієнтом, колегами, представниками різних інституцій та розробку творчих практичних завдань („Десять заповідей спокою”, „У житті є тільки одне велике щастя”, „Орієнтовані рекомендації щодо соціально-педагогічного спілкування”, „Правила Сократівського діалогу”, „Пам'ятка з подолання конфлікту”, „Моральні взаємини в системі соціальний педагог – учень”, „Практичні поради для соціально-педагогічної діяльності”, „Етичний портрет соціального педагога”, „Модель особистої фахової діяльності” та ін.).

Третій блок завдань спрямовано на формування проектних умінь та навичок використання соціальних проектів майбутніми соціальними педагогами в професійній діяльності. На цьому етапі студентам було запропоновано такі завдання, як розробка проекту організації „Соціально-педагогічна робота з батьками першокласників у територіальній громаді”, презентації для групового впровадження в освітні заклади „Діти мають права”, модель дозвіллевого простору, орієнтованої програми ігротеки (спортивні, настільні, ігри-конкурси, інтелектуально-творчі, музичні, театралізовані, рольові та комплексні ігри), дозвіллевої програми, проект програми соціально-спрямованих тижнів у освітній установі „Тиждень благодійних справ”, „Тиждень майстерень, благодійних акцій, аукціонів”, розробка просвітницького тренінгу „Толерантність” (вправи, завдання, повідомлення), та фотокластеру з репортажем про життя молоді (молодь і мода, молодь і освіта, молодіжна субкультура).

Головне завдання дисертаційного дослідження полягало в тому, щоб у процесі професійної підготовки ознайомити майбутніх соціальних педагогів із соціономічними технологіями та їхньою структурою, за допомогою вправ, творчих завдань, тренінгу сформуванню готовності до використання технологій у професійній діяльності.

Результати діагностики рівнів готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності подано в таблиці 1.

Порівняльна характеристика рівнів готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності

Рівні готовності	ЕГ				КГ			
	Констатувальний етап		Прикінцевий Етап		Констатувальний етап		Прикінцевий етап	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
Низький	45	38,8	19	16,4	54	50	52	48,1
Середній	45	38,8	51	44	40	37,1	41	38
Достатній	26	22,4	46	39,6	14	12,9	15	13,9

Аналіз результатів експериментальної роботи засвідчив суттєве покращення рівнів готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності. Після проведення формувального етапу експерименту достатній рівень продемонстрували 39,6% студентів ЕГ (було 22,4%), середній рівень – 44% студентів ЕГ (було 38,8%), низький рівень – 16,4% студентів ЕГ (було 38,8%). Щодо контрольної групи, то достатній рівень виявлено лише в 13,9% студентів (на констатувальному етапі – 12,9%), середній – 38% (було 37,1%), низький рівень зафіксовано в 48,1% студентів (до експерименту – 50%). Для визначення достовірності отриманих результатів у процесі експериментальної роботи використано t-критерій Стьюдента.

На основі аналізу, порівняння та зіставлення даних, отриманих у процесі діагностики рівня готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності до та після організації експериментального навчання, зроблено висновки про наявність в експериментальній групі позитивної динаміки за всіма показниками визначених критеріїв. Виражену стійку мотивацію майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності, усвідомлену потребу в досягненні професійних знань, умінь та навичок; виражену позитивну професійну спрямованість, наполегливість у досягненні своїх цілей; професійно важливі особистісні якості майбутнього соціального педагога; рівень готовності до використання соціономічних технологій у професійній діяльності майже в половині студентів було оцінено як середній рівень, а третина студентів експериментальної групи досягла достатнього рівня.

Отже, спираючись на результати проведеного експерименту, ми дійшли висновку, що запропоновані педагогічні умови є ефективними, оскільки результати готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності значно покращилися.

Результати наукового дослідження уможливили дійти таких **висновків**:

1. У дисертації наведено теоретичне узагальнення й практичне вирішення наукової проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності, яке полягає в науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов, що забезпечують ефективність досліджуваного процесу.

Аналіз філософської, соціологічної, психологічної та соціально-педагогічної наукової літератури засвідчив багатоаспектність проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів, необхідність міждисциплінарного контексту її вивчення, актуальність розгляду соціономічних технологій як нового нестандартного бачення проблеми, творчого підходу.

Науковий аналіз джерел із питання професійної діяльності соціального педагога до використання соціономічних технологій зумовив визначення багатофакторності проблеми та дозволив констатувати, що на сьогодні відсутні дослідження з означеної проблеми.

2. Розкрито професійну підготовку майбутніх соціальних педагогів як процес, якому властиві узагальнення професійних установок, знань, умінь та навичок, що спрямовані на соціалізацію особистості.

Схарактеризовано сутність підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності як специфічну роботу, побудовану на комплексному підході до розв'язання проблем особистості, групи (колективу), громадськості з урахуванням їхніх інтересів, потреб у контексті соціальних зв'язків і життя в громаді.

Проведений аналіз соціономічної сфери, соціономічної діяльності та соціономічних професій дозволив визначити та науково обґрунтувати поняття *соціономічні технології*, розкрити структуру соціономічних технологій, до якої належать: технології індивідуальної роботи; технології групової роботи; технології роботи з громадськістю.

3. Визначено структурні компонентами готовності до використання соціономічних технологій у професійній діяльності соціальних педагогів: мобілізаційний; когнітивний; технологічний, які взаємопов'язані між собою.

Критеріями та показниками готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності обрано такі: *мотиваційний* (зацікавленість, глибокий інтерес до професійної діяльності, бажання реалізувати в ній свої можливості; прагнення до оволодіння знаннями, вміннями, навичками, необхідними для успішної професійної діяльності; прагнення домагатися успіхів, не зважаючи на можливі труднощі, пов'язані зі специфікою роботи; прагнення до визнання власного „Я”, його позитивних і негативних характеристик), *змістовий* (знання соціономічних відносин у професійній діяльності; знання основ теорії соціономічних технологій у соціальній педагогіці; знання творчого розв'язання практичних і теоретичних проблем соціально-педагогічного характеру; знання про професійну етику, професійно-педагогічні ідеали, погляди, принципи, переконання та інше), *діяльнісно-оцінний* (уміння розв'язувати педагогічні ситуації, розпізнати, моделювати їх, прогнозувати

можливі наслідки; уміння проявляти професіоналізм (морально-вольові якості, організаційні здібності, здібність до самоуправління та комунікації); уміння бачити й визнавати допущені помилки чи недоліки в роботі, визначаючи шляхи вдосконалення результатів своєї діяльності; уміння користуватися інструментарієм проектування, створювати соціальні проекти). Виокремлено рівні підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності: достатній, середній, низький.

4. На підставі визначення сутності та особливостей досліджуваного феномену розроблено модель підготовки використання соціономічних технологій у професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів, що охоплює три етапи (когнітивно-мотиваційний: лекції, семінари, практичні заняття, самостійна робота; засоби реалізації: вправи, тренінг; емоційно-технологічний, засоби реалізації: творчі практичні завдання, тренінг; рефлексивно-діяльнісний: соціально-педагогічна практика, консультаційна форма роботи: вправи, завдання, тренінг).

5. Теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності: систематизація та узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності; створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога; залучення студентів до реалізації теоретичних знань і практичних умінь використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики.

У процесі експериментального запровадження науково обґрунтованих педагогічних умов доведено їх успішність та ефективність. Так, в експериментальній групі кількість респондентів із достатнім рівнем готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності збільшилась на 17,2%, а в контрольній групі лише на 1%. Середній рівень готовності респондентів в експериментальній групі збільшився на 5,2%, а в контрольній групі – на 0,9%. Водночас, кількість респондентів, у яких виявлено низький рівень цієї готовності, зменшилась в експериментальній групі на 22,4%, а в контрольній – на 1,9%.

6. Отже, аналіз результатів експериментальної роботи підтверджує позитивну динаміку змін у респондентів експериментальної групи. Таким чином, можна стверджувати, що реалізація визначених педагогічних умов із метою підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності є ефективною.

Положення, розглянуті в дисертаційній роботі не вичерпують усіх аспектів досліджуваної проблеми підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності. У перспективі необхідно зосередити увагу на створенні теоретико-методичних засад використання сучасних соціономічних технологій для проведення успішної професійної діяльності в соціально-педагогічній сфері.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Підручник

1. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К. В. Аймедов, В. В. Бабієнко, В. А. Бабієнко, В. В. Сторож. – К. : Видавничий Дім „Слово”, 2014. – 352 с.

Статті в наукових фахових виданнях:

2. **Сторож В. В.** Обґрунтування сутності педагогічної соціоніки в системі підготовки майбутніх соціальних педагогів / В. В. Сторож // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. пр. – Одеса, 2011. – № 3–4 – С. 23–30.

3. **Сторож В. В.** Соціонічний підхід у системі підготовки майбутніх соціальних педагогів / В. В. Сторож // Наука і освіта : науково-практ. журнал ПНЦ НАПН України. – Одеса, 2011. – № 4/С. – С. 411–414.

4. **Сторож В. В.** Обґрунтування можливостей використання соціонічних типологій особистості в системі підготовки соціальних педагогів / В. В. Сторож // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – Серія „Психологія”. – Одеса, 2012. – Т.17. – Вип. 8 (20). – С. 594–602.

5. **Сторож В. В.** Взаємодія соціальної та медичної ланок паліативної і хоспісної допомоги інвалідам та невиліковно хворим / К. В. Аймедов, Ю. П. Жогно, В. В. Сторож // Таврический журнал психиатрии. – 2013. – Т. 17. – № 1 (62). – С. 102–107.

6. **Сторож В. В.** Обґрунтування сутності підготовки соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності / В. В. Сторож // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук. пр. – Київ–Івано-Франківськ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – Вип. 17. – Ч. 2. – С. 116–122.

7. **Сторож В. В.** Соціально-педагогічне виховання у працях К. Д. Ушинського / В. В. Сторож // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : зб. наук. пр. – Одеса, 2013. – Спецвипуск. „Творча спадщина К. Д. Ушинського у вимірах освіти ХХІ сторіччя”. – С. 200–206.

8. **Сторож В. В.** Педагогічні умови формування готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності / В. В. Сторож // Наука і освіта: науково-практ. журнал ПНЦ НАПН України. – 2014. – № 3/СХХ. – С. 157–160.

9. **Сторож В. В.** Попередня діагностика готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності / В. В. Сторож // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Серія педагогічні науки. – Чернігів, 2014. – Вип. № 122. – С. 262–264.

10. **Сторож В. В.** Проектування в професійній діяльності майбутніх фахівців соціономічної сфери / К. В. Аймедов, Л. Р. Нікогосян, В. В. Сторож // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – Вип. 239. – Т. 251. Педагогіка. – С. 46–48.

11. Сторож В. В. Сутність та структура соціономічних технологій в професійній діяльності соціальних педагогів / В. В. Сторож // Вісник Черкаського університету. – Серія : педагогічні науки. – Черкаси, 2014. – Вип. № 15 (308). – С. 108–115.

12. Сторож В. В. Модель формування готовності використання соціономічних технологій у професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів / В.В. Сторож // Науковий вісник Чернівецького університету. – Серія : педагогіка та психологія. – Чернівці, 2015. – Вип. № 739. – С. 191–198.

13. Сторож В. В. Прикінцева діагностика готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності / В. В. Сторож // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Серія: соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2015. – Вип. № 24. – С. 397–406.

Статті у зарубіжних науково-методичних виданнях:

14. Сторож В. В. Характеристика уронеї діагностики готовності будучих соціальних педагогів к использованию соціономічних технологій в професійній діяльності / В. В. Сторож // Вестник Московского государственного университета: Педагогика. – Москва, 2015. – № 2. – С. 180–185.

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

15. Сторож В. В. Критерії, показники та рівні сформованості умінь використання соціономічних технологій в професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів / В. В. Сторож // Викладач і студент: умови особистісно-професійного зростання : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (22–23 травня 2014 р.). – Черкаси, 2014. – С. 122–125.

16. Сторож В. В. Соціономічні технології в роботі соціального педагога / В. В. Сторож // Становлення особистості професіонала: перспективи і розвиток : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (14-15 лютого 2014 р.). – Одеса, 2014. – С. 76–78.

17. Сторож В. В. Творчий потенціал як один із показників когнітивного компонента творчої самореалізації майбутніх соціальних педагогів / В. В. Сторож // Стан та перспективи розвитку педагогічних та психологічних наук : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (3 жовтня 2014 р.). – К.: ГО „Київська наукова організація педагогіки та психології”, 2014. – С. 64–66.

18. Сторож В. В. Технології проектування в професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів / В. В. Сторож // Актуальні проблеми викладання фахових дисциплін у вищій школі : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (14 листопада 2014 р.). – Одеса: Фенікс, 2014. – С. 85–89.

19. Сторож В. В. Сутність та структура готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності / В. В. Сторож // Виховання і культура: міжнародний науково-практичний журнал. – Одеса, 2013. – № 2 (33). – С. 91–94.

АНОТАЦІЇ

Сторож В.В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка. – Державний вищий навчальний заклад „Донбаський державний педагогічний університет”. – Слов’янськ, 2015.

У дисертації досліджено підготовку майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності майбутніх соціальних педагогів. Проаналізовано теоретичні засади досліджуваної проблеми, визначено компоненти, критерії, показники та схарактеризовано рівні готовності майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності; обґрунтовано, змістовно розроблено й апробовано педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності (систематизація та узагальнення знань студентів щодо специфіки використання соціономічних технологій у професійній діяльності; створення технологічно-творчого навчального середовища з метою самореалізації особистості майбутнього соціального педагога; залучення студентів до реалізації теоретичних знань і практичних умінь використання соціономічних технологій у процесі соціально-педагогічної практики), здійснено експериментальну перевірку ефективності визначених педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Ключові слова: соціономія, соціономічні технології, підготовка майбутніх соціальних педагогів, готовність майбутніх соціальних педагогів до використання соціономічних технологій у професійній діяльності.

Сторож В.В. Подготовка будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.05 – социальная педагогика. – Государственное высшее учебное заведение „Донбасский государственный педагогический университет”. – Славянск, 2015.

В диссертации исследуется проблема подготовки будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности. Проанализирована научная литература по проблеме подготовки профессиональной деятельности социального педагога; раскрыта сущность понятий „подготовка и готовность будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности”, „социономия”, „социономические технологи и структура”, определены компоненты готовности будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности.

Выяснено, что подготовку будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности мы рассматриваем как процесс, которому присущи обобщения профессиональных установок, знаний, умений и навыков, направленных на социализацию личности. Подготовка будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности – специфическая работа, построенная на комплексном подходе к решению проблем личности, группы (коллектива), общественности с учетом их интересов, потребностей в контексте социальных связей и жизни в обществе.

Готовность будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности определяем как результат подготовки, который характеризуется соответствующим уровнем знаний, умений и навыков, наличием положительных профессиональных установок, позволяющих будущему социальному педагогу квалифицированно выполнять социально-педагогическую деятельность.

Готовность будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности мы определяем как результат подготовки, интегративное личностно-деятельностное образование, которое обеспечивает сбалансированное сочетание знаний, умений и сложившейся профессиональной позиции.

Разработана и охарактеризована модель формирования готовности будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности; определены критерии, показатели, уровни готовности будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности; реализованы и экспериментальной проверены педагогические условия подготовки будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности.

Для определения эффективности разработанных и теоретически обоснованных педагогических условий, способствующих готовности будущих социальных педагогов к использованию социономических технологий в профессиональной деятельности были выделены критерии и показатели: мотивационный критерий самоопределения и профессиональной направленности с показателями: заинтересованность, глубокий интерес к профессиональной деятельности, желание реализовать в ней свои возможности; стремление к овладению знаниями, умениями, навыками, необходимыми для успешной профессиональной деятельности; стремление добиваться успехов, несмотря на возможные трудности, связанные со спецификой работы; стремление к признанию собственного „Я”, его положительных и отрицательных характеристик; содержательный критерий с показателями: знание социономических отношений в профессиональной деятельности; знание основ теории социономических технологий в социальной педагогике; знание творческого решения практических и теоретических проблем социально-педагогического характера; знания о профессиональной этике, профессионально-педагогические идеалы, взгляды, принципы, убеждения и прочее; деятельно-оценочный критерий с показателями: умение решать педагогические ситуации, распознать, моделировать их, прогнозировать возможные последствия; умение проявлять профессионализм

(морально-волевые качества, организаторские способности, способность к самоуправлению и коммуникации); умение видеть и признавать допущенные ошибки или недостатки в работе и определять пути совершенствования результатов своей деятельности; умение пользоваться инструментарием проектирования, создавать социальные проекты.

Согласно определенных критериев установлен уровень готовности будущих социальных педагогов к использованию социомических технологий в профессиональной деятельности: низкий, средний, достаточный.

Результаты экспериментальной работы подтвердили эффективность реализованных педагогических условий подготовки будущих социальных педагогов к использованию социомических технологий в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: социомии, социомические технологии, подготовка будущих социальных педагогов, готовность будущих социальных педагогов к использованию социомических технологий в профессиональной деятельности.

Storozh V.V. Preparation of the future social teachers to use technology in sotsionomichnyh careers. – Manuscript.

Dissertation for the scientific degree of Candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.05 – Social Pedagogy. – State Higher Educational Establishment „Donbas State Pedagogical University”. – Slovyansk, 2015.

In the thesis the training of future social workers to use sotsionomichnyh technologies in professional activity of future social workers. Theoretical foundations studied the problems identified components, criteria, indicators and Author determined the level of future social workers to use sotsionomichnyh technologies in professional activity; reasonable, content is developed and tested pedagogical conditions for training of social workers to use sotsionomichnyh technologies in professional activity (complement the content of training courses in the context of professional training of future social workers on how to use the materials sotsionomichnyh technologies in professional activity, creating technologically creative learning environment for the purpose of self of future social teacher, attracting students to implement the theoretical knowledge and practical skills sotsionomichnyh use of technology in the socio-pedagogical practice) performed experimental verification efficiency Pedagogical conditions of training of future social workers to use sotsionomichnyh technology careers.

Key words: sotsionomichnyh technology, training of future social workers readiness of future social workers to use sotsionomichnyh technology careers.

Підписано до друку 29.10.2015 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарн. «Times» Друк цифровий. Умов. др. арк. 0,9.
Тираж 100 пр.
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
вул. Пантелеймонівська 34, м. Одеса, 65012.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.
Тел. 094946393, 0487431393 email – 7431393@gmail.com